

اثر پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت در ایران: یک مطالعه موردی

حسین اعلمی^۱، سیروس پناهی^۲، نادیا صنیعی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: اثر پژوهش به هر نوع خروجی فعالیت‌های تحقیقاتی که بازگشت مثبت برای جامعه علمی، سیستم بهداشتی، بیماران و مردم داشته باشد، گفته می‌شود. تاثیر پژوهش می‌تواند وجوه گوناگونی از جمله اثرگذاری بر سلامت، اقتصاد، و سیاست‌گذاری در جامعه را نیز در برگیرد. بنابراین، هدف مطالعه حاضر تعیین تاثیرات سیاستی پژوهش‌های حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۳ است.

روش بررسی: این پژوهش از نوع کاربردی است که به روش پیمایشی و تحلیل استنادی از رکورد‌های منتشر شده در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ به انجام رسید. در ابتدا، پرسشنامه بازگشت سرمایه توسط نویسندگان اول یا مسئول مقالات تکمیل شد. یافته‌های پرسشنامه با تحلیل استنادی و از طریق بررسی میزان استناددهی به آنها در مطالعات تکمیل و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS۲۲ انجام شد.

یافته‌ها: به طور کلی، ۴۵۹ پژوهش حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت از پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی ایران شناسایی شد. این مطالعات در ۷۶۸ مرور نظام‌مند، هفت تولید محتوای آموزشی، ۱۲۹ سند بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل؛ سه مورد راهنمای بالینی، ۶ ارزیابی فناوری سلامت، و ۶ تصمیم‌گیری خارج از سلامت مورد استناد قرار گرفته بودند.

نتیجه‌گیری: تاثیر سیاستی پژوهش‌های حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت بیشتر از طریق مرورهای نظام‌مند، اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل بوده است. لازم است که زمینه کاربرد بیشتر این مطالعات در سایر زمینه‌ها همچون تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت، تصمیم‌گیری‌های بالینی، محتواهای آموزشی، پژوهش‌های مورد تقاضا، و ارزیابی فناوری‌های سلامت فراهم شود.

واژه‌های کلیدی: تاثیر پژوهش، مدیریت سلامت، سیاست‌گذاری سلامت، ایران

پیام کلیدی: پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت بر سیاست‌گذاری و تنظیم خط‌مشی‌های اجرایی کشور تاثیر چندانی نداشته است. این امر مستلزم حساسیت محققان در مورد کاربست نتایج مطالعات خود و ایجاد ساز و کارهای بررسی اثرگذاری سیاستی پژوهش‌ها و گزارش آن به محققان و مدیران رده بالای دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی است.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۷/۱۵

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۵/۱

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۸

ارجاع: اعلمی حسین، پناهی سیروس، صنیعی نادیا. اثر پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت در ایران: یک مطالعه موردی. مدیریت اطلاعات سلامت ۲۰:۱۴۰۲: ۱۶۵-۱۷۲ (۳).

الگوهای ارزشیابی اثر پژوهش می‌تواند به ذینفعان کمک کند تا از آثار سرمایه‌گذاری‌ها و اقدام‌های پژوهشی خود اطمینان حاصل کنند (۷).

- ۱- دانشجوی کارشناسی‌ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
 - ۲- دانشیار، گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
 - ۳- استادیار، گروه آموزشی علوم پایه، دانشکده علوم پزشکی اسدآباد، اسدآباد، ایران
- نویسنده طرف مکاتبه:** سیروس پناهی؛ دانشیار، گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

Email: siruspanahi@gmail.com

مقدمه

در سال‌های اخیر مطالعات زیادی در حوزه سنجش بروندهای علمی ایران منتشر شده است که نشان‌دهنده رشد قابل توجه تولیدات علمی محققان ایرانی در حوزه‌های مختلف علوم است (۱، ۲). به طوری که بر اساس گزارش رتبه‌بندی کشورها و مجلات توسط پایگاه سایمگو، ایران در تولید مقالات علمی در رتبه ۲۱ جهان قرار دارد (۳). طبق تعریف Glasgow و همکاران، به هر نوع خروجی فعالیت‌های تحقیقاتی که بازگشت مثبت برای جامعه علمی، سیستم بهداشتی، بیماران و به‌طور کلی، جامعه داشته باشد، اثر پژوهش گفته می‌شود (۴، ۵). تاثیر پژوهش می‌تواند علاوه بر جنبه‌های علمی و دانشگاهی، وجوه گوناگون دیگری از جمله اثرگذاری بر سلامت، اقتصاد، و سیاست‌گذاری در جامعه را در برگیرد (۶). پژوهش در حوزه مدیریت دارای ذینفعان متعدد بوده و به منابع مالی و انسانی بسیار زیادی نیاز دارد.

روش بررسی

این پژوهش از نوع کاربردی است که به روش توصیفی در دو مرحله برای تحلیل اثر سیاستی پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت در بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ انجام شد. در مرحله اول پژوهش سوالات بخش تأثیر سیاستی پژوهش در پرسشنامه بازگشت سرمایه مربوط به دانشگاه برنول که در مطالعه یزدی‌زاده و همکاران استفاده شده بود، بکار رفت (۹). رویی صوری و محتوایی سوالات مستخرج شده برای سنجش تأثیر سیاستی پژوهش توسط پنج نفر از متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۳ تأیید شد. پرسشنامه شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک (سن، جنسیت، رشته تحصیلی، سابقه فعالیت در حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت، و عنوان مطالعه مستخرج از جستجوی پایگاه‌های داده) و سوالات مربوط به اثر سیاستی پژوهش شامل کاربرد آنها در مرورهای نظام‌مند، اسناد بالادستی، راهنماهای طبابت بالینی، ارزیابی فناوری سلامت، محتوای آموزشی، خلاصه سیاستی، پژوهش‌های مورد تقاضا، و دستورالعمل سازمان‌های متولی سلامت در طیف لیبرت سه امتیازی (بله، خیر، مرتبط نیست) و اختصاص بخشی برای ارائه توضیحات بیشتر بود. به منظور انجام این مرحله از پژوهش نخست، تولیدات علمی حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت از طریق جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی ایرانی SID، Magiran، و پایگاه‌های خارجی PubMed، Web of Science، Scopus، ProQuest، و Google Scholar با کمک کلیدواژه‌های مدیریت سلامت، سیاست‌گذاری سلامت، اقتصاد سلامت، و دانشگاه علوم پزشکی ایران، و معادل انگلیسی آنها شامل Health management، Health policy، Health، Iran university of Medical Sciences، و مترادف‌های آنها در آذرماه ۱۴۰۰ جستجو شدند. رکوردهای بازیابی شده در نرم افزار EndNote X8 وارد و موارد تکراری حذف شدند. در نهایت، ۴۵۹ رکورد شناسایی شد که ۱۳۳ نویسنده اول یا مسئول آنها دارای وابستگی سازمانی به دانشگاه علوم پزشکی ایران بودند. سپس، با این نویسندگان از طریق مراجعه حضوری، ارسال ایمیل، و یا از طریق شبکه‌های اجتماعی به منظور تکمیل پرسشنامه مکاتبه شد. همچنین، هر دو هفته یکبار یک یادآور برای نویسنده اول یا مسئول ایمیل شد.

در مرحله دوم که به روش تحلیل استنادی انجام شد، ۴۵۹ مقاله شناسایی شده در مرحله اول از نظر میزان دریافت استناد از مرورهای نظام‌مند، اسناد بالادستی، راهنماهای طبابت بالینی، ارزیابی فناوری سلامت، محتوای آموزشی، خلاصه سیاستی، پژوهش‌های مورد تقاضا، و دستورالعمل سازمان‌های متولی سلامت (بررسی عنوان و چکیده منبع استنادگر و مشورت با سه نفر از متخصصان مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، سیاست‌گذاری سلامت، و اقتصاد سلامت برای تعیین نوع آن) در پایگاه‌های اطلاعاتی Web of Science، Scopus، Google Scholar، SID، و Google بررسی و اطلاعات استنادی وارد فرم گردآوری داده طراحی شده در نرم‌افزار Excel شد.

از جمله مدل‌های ارزیابی اثر پژوهش، می‌توان به الگوی بازگشت سرمایه، ابزار سنجش Lavis، چارچوب سنجش تأثیر پژوهش در کانادا، چارچوب اثر پژوهش، الگوی هلند، چارچوب سنجش کیفیت پژوهش بریتانیا، و غیره اشاره کرد (۶).

الگوی بازگشت سرمایه، رایج‌ترین مدل ارزیابی اثر پژوهش است که توسط گروه پژوهشی اقتصاد سلامت در دانشگاه برنول توسعه یافته است. این الگو شامل انواع بازگشت سرمایه و شاخص‌های مرتبط برای سنجش اثرات پژوهش در پنج بعد تولید و ارتقا دانش، ظرفیت‌سازی، تأثیر بر تصمیم‌گیری، اثرات بهداشتی و سلامتی، و اثرات اقتصادی است (۸). الگوی فوق در چندین پژوهش داخلی از جمله مطالعه یزدی‌زاده و همکاران (۹) و فیض‌آبادی و همکاران (۱۰) نیز استفاده شده است.

یکی از ابعاد مهم در مدل‌های سنجش پژوهش از جمله مدل بازگشت سرمایه، تعیین تأثیر نتایج پژوهش‌ها بر تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های سطوح مختلف جامعه است که اثر سیاستی پژوهش نامیده می‌شود. اثر سیاستی پژوهش‌های سلامت نیز بیانگر بهبود تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های سلامت به واسطه سرمایه‌گذاری‌های پژوهشی است (۱۱). مرور مطالعات نشان می‌دهد که اثر سیاستی پژوهش‌های سلامت به شکل خلاصه‌های سیاستی، اسناد بالادستی، راهنماهای طبابت بالینی، تولید محتوای آموزشی، راهنماها و مصوبات سازمان‌ها، پژوهش‌های مورد تقاضای سازمان‌ها که به دانشگاه‌های علوم پزشکی واگذار می‌شوند، ارزیابی فناوری سلامت، بهبود تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت، و غیره نمود می‌یابد (۱۵-۱۲).

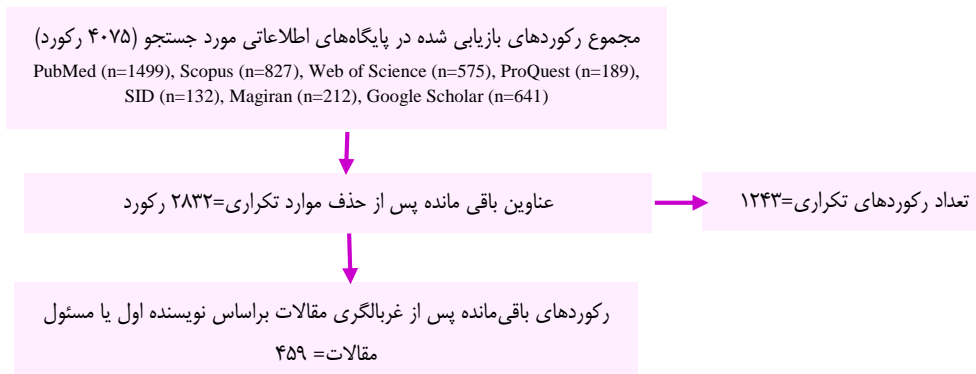
از طرف دیگر، یکی دیگر از روش‌های سنجش اثر سیاستی پژوهش‌های حوزه سلامت در کنار مدل بازگشت سرمایه (۹، ۱۰)، تحلیل استنادی مقالات یک حوزه علمی است که براساس آن می‌توان منابع استنادگر به مقاله مورد نظر و در نتیجه تأثیر آن را بر سایر پژوهش‌ها شناسایی کرد. امروزه، نه تنها این روش، روابطی که میان آثار و مدارک مختلف از طریق استنادها و ارجاعات وجود دارد را بررسی می‌کند. بلکه برای اندازه‌گیری تأثیر و کیفیت آثار علمی نیز به کار می‌رود (۱۶).

بر این اساس و با توجه به رویکردهای مختلف ارزیابی اثر سیاستی پژوهش، تحقیقات علوم پزشکی نیز به دلیل اختصاص بودجه از سوی وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی و نقش قابل‌توجه آنها در ارتقا سطح سلامت جامعه، از ارزیابی اثر پژوهش، مبرا نیستند. یکی از حوزه‌های پژوهشی، مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت است که علاوه بر متخصصان این حوزه‌ها، از سوی محققان بالینی و علوم پایه نیز مورد توجه قرار گرفته است. در این میان، یکی از معضلات سیاست‌گذاری آگاه از شواهد دشواری ارزیابی آن است چرا که فرایند بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها مستندسازی نمی‌شود که مشخص شود بر اساس کدام شواهد راهکار اتخاذ شده مناسب‌تر بوده است. با توجه به نبود مطالعات کافی در خصوص بررسی اثر پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت و اهمیت این مسئله به ویژه در زمینه کاربردی نتایج مطالعات این حوزه، پژوهش حاضر باهدف تعیین اثرات سیاستی پژوهش‌های حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ انجام شد.

یافته‌ها

شکل ۱ فرآیند انتخاب مطالعات مرتبط با مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت

دانشگاه علوم پزشکی ایران را که در پایگاه‌های اطلاعاتی مورد مطالعه در بازه زمانی ۱۳۹۳-۱۳۹۸ جستجو شدند، نشان می‌دهد. (جدول ۳).

شکل ۱. فرآیند انتخاب مطالعات

بودند. مطالعات این حوزه ۲۴۶۶ استاد را در اسکوپوس دریافت کردند که میانگین استنادات آنها در این پایگاه، ۵/۴ و در ۱۶۸ مورد استنادی صورت نگرفته بود. همچنین، ۱۱۵۹ استاد در وب‌آوساینس به مقالات این حوزه صورت گرفته بود.

براساس جدول ۱، بیشتر مشارکت کنندگان در این پژوهش مرد (۶۳ درصد)، مستقر در دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی (۷۹ درصد)، دارای رشته تحصیلی مدیریت و خدمات بهداشتی و درمانی (۴۵ درصد)، و انتشار مقالات اصیل (۷۰/۸۰ درصد)

جدول ۱. مشخصات توصیفی نویسندگان مطالعات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران

متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	۸۴	۶۳
مرد		
زن	۴۹	۳۷
جمع	۱۳۳	۱۰۰
دانشکده (محققان)	۱۰۶	۷۹
مدیریت و خدمات بهداشتی و درمانی		
پزشکی	۱۰	۸
بهداشت	۸	۶
علوم رفتاری و سلامت روان	۲	۲
پرستاری	۷	۵
جمع	۱۳۳	۱۰۰
رشته تحصیلی	۶۰	۴۵
مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی		
اقتصاد سلامت	۲۸	۲۱
دکترای حرفه ای پزشکی	۲	۱/۵
بهداشت محیط	۱	۱
سیاست‌گذاری سلامت	۷	۵
سلامت در بلایا	۵	۳
آمار زیستی	۲	۱/۵
روان‌پزشکی	۱	۱
مدیریت اطلاعات سلامت	۲	۱/۵
فناوری اطلاعات سلامت	۲	۱/۵
پزشکی اجتماعی	۲	۱/۵
اپیدمیولوژی	۲	۱/۵
بهداشت حرفه ای	۱	۱
روان‌شناسی بالینی	۲	۱/۵
آموزش بهداشت	۳	۲

ادامه جدول ۱. مشخصات توصیفی نویسندگان مطالعات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران

متغیر	تعداد	درصد
پزشکی اورژانس	۱	۱
جراحی پلاستیک	۲	۱/۵
ارزیابی فناوری سلامت	۱	۱
پرستاری	۶	۴
آموزش پزشکی	۱	۱
زبان انگلیسی	۱	۱
انفورماتیک پزشکی	۱	۱
جمع	۱۳۳	۱۰۰
نوع مقاله	۳۲۵	۷۰/۸۰
مقاله اصلی	۲۱	۴/۵۷
مرور نقلی	۹۳	۲۰/۲۶
مرور نظام‌مند و متاآنالیز	۱۶	۳/۴۹
نامه به سردبیر	۱	۰/۲۲
گزارش	۲	۰/۴۴
مطالعه موردی	۱	۰/۲۲
کتاب	۱	۰/۲۲
جمع	۴۵۹	۱۰۰

پزشکی ایران را که در مطالعات مرور نظام‌مند بیشترین میزان استناد را دریافت کرده‌اند، نشان می‌دهد. ضمن اینکه در کل ۱۲۰ استناد از اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل‌ها به مقالات این حوزه انجام گرفته بود.. همچنین نتایج نشان داد که این هفت مقاله در تولید محتوای آموزشی مورد استفاده قرار گرفته بودند.

با توجه به نتایج پژوهش، در کل ۷۶۸ استناد از سوی مطالعات مرور نظام‌مند به مطالعات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت انجام شده بود. مقاله با عنوان: Prevalence and causes of cesarean section in Iran: Systematic review and meta-analysis با تعداد ۱۷ استناد، بیشترین تعداد استناد را به خود اختصاص داده بود. هفت مورد از مقالات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم

جدول ۳: مقالات با بیشترین استناد در اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل‌ها در حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم

پزشکی ایران در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۳

ردیف	عنوان مقالات	تعداد استناد
۱	Development of evidence-based health policy documents in developing countries: A case of Iran	۸
۲	HIV/AIDS policy agenda setting in Iran	۵
۳	The challenges of strategic purchasing of healthcare services in Iran Health Insurance Organization: A qualitative st	۵
۴	Universal Health Coverage (UHC) in Iran	۴
۵	Outsourcing in Iranian hospitals: Findings from A qualitative study	۴
۶	Developing performance indicators for clinical governance in dimensions of risk management and clinical effective	۳
۷	Implementation of patient safety and patient-centeredness strategies in Iranian hospitals	۳
۸	Iran's health system transformation plan: A SWOT analysis	۳
۹	Structural and contextual dimensions of Iranian primary health care system at local level	۳

جدول ۳ مقالاتی که بیشترین استناد در اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل‌ها داشتند را نشان می‌دهد. مقاله با عنوان: Development of evidence-based health policy documents in developing countries: A case of Iran با تعداد هشت استناد در جایگاه اول بوده است. تحلیل مقالات مورد بررسی نمایانگر کاربردی‌ترین مطالعات در ۹ سند سیاستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل بود..

جدول ۳ مقالاتی که بیشترین استناد در اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل‌ها داشتند را نشان می‌دهد. مقاله با عنوان: Development of evidence-based health policy documents in developing countries: A

جدول ۴: عناوین مقالات مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۳ مورد استفاده در راهنماهای بالینی و بهداشتی

ردیف	عنوان مقالات	حوزه پیشنهادی یا استفاده شده
۱	Survival of patients on hemodialysis and predictors of mortality: A single center analysis of dependent factors	راهنمای دیالیز انجمن نفرولوژی ایران
۲	A systematic review of economic aspects of cervical cancer screening strategies worldwide: Discrepancy between economic analysis and policymaking	راهنمای بالینی غربالگری سرطان دهانه رحم وزارت بهداشت
۳	Management of precancerous cervical lesions in Iran: A cost minimizing study	راهنمای بالینی غربالگری سرطان دهانه رحم وزارت بهداشت

جدول ۴ بیانگر مقالاتی است که در اسناد، راهنماهای بالینی، و دستورالعمل‌های سطح وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی و همچنین سازمان‌های بیمه‌گر مورد استفاده قرار گرفته بودند. تحلیل‌ها نشان داد که این مقالات در سه مورد از راهنماهای بالینی و بهداشتی مورد استفاده قرار گرفته بودند (جدول ۴).

جدول ۵: مقالات با بیشترین استناد در حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت بر اساس استناد در پژوهش‌های ارزیابی فناوری سلامت در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۳

ردیف	عنوان مقالات	تعداد سایتهای
۱	The health systems' priority setting criteria for selecting health technologies: A systematic review of the current evidence	۴
۲	Health technology assessment of non-invasive interventions for weight loss and body shape in Iran	۲
۳	Factors affecting length of stay in teaching hospitals of a middle-income country	۲
۴	Pabon Lasso and Data envelopment analysis: A complementary approach to hospital performance measurement	۱
۵	Iran's health system transformation plan: A SWOT analysis	۱
۶	Economic evaluation of the utilization of telemedicine for patients with cardiovascular disease: A systematic review	۱

جدول ۵ نشان داد که مقالات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در شش مورد از مطالعات ارزیابی فناوری سلامت مورد استفاده قرار گرفته بودند. همچنین در جدول ۶ به چهار مورد از کاربرد نتایج این مطالعات در تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت از جمله در پلیس راهبر، سازمان برنامه و بودجه، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، و وزارت اقتصاد اشاره شده است. نتایج حاصل پژوهش نشان داد، موردی در خصوص بررسی تاثیر سیاستی پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در حوزه پژوهش‌های مورد تقاضا گزارش و یافت نشد.

جدول ۶: عناوین مقالات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۳ بر اساس کاربرد در

تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت

ردیف	عنوان مقالات	حوزه قابل کاربری یا استفاده شده
۱	Policy analysis of road traffic injury prevention in Iran	پلیس راهبر
۲	ارزیابی عملکرد واحد بیماران بین‌الملل و تاثیر آن بر جذب گردشگران سلامت	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
۳	ارزیابی عملکرد واحد بیماران بین‌الملل و تاثیر آن بر جذب گردشگران سلامت	وزارت اقتصاد
۴	Identification of the most appropriate variables for measuring the efficiency of Iranian public hospitals: Using Delphi technique	سازمان برنامه و بودجه

آموزشی، راهنماهای بالینی، پژوهش‌های مورد تقاضای شرکت‌ها و سازمان‌های تحقیقاتی دولتی و خصوصی، ارزیابی فناوری سلامت و تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت چندان مورد توجه قرار نگرفته است (جدول ۵-۶). دلیل این امر می‌تواند محدودیت‌های پایگاه‌های داده در شناسایی و نمایه‌سازی این مطالعات و عدم وجود راهکاری در این خصوص است.

دوختی و مرادی (۱۷) نیز در پژوهشی مشابه مطالعه مرادی و همکاران (۱۱) به این نتیجه رسیدند که کمتر از نیمی از مقالات حوزه‌های مختلف موضوعی مربوط به کشورهای ایران، ترکیه، و فلسطین، در اسناد سیاستی مورد استفاده قرار گرفته‌اند

بحث

این مطالعه با هدف تعیین تاثیر سیاستی پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ در دو مرحله پیمایشی و تحلیل استنادی به انجام رسید. نتایج نشان داد که پژوهش‌های این حوزه بیشتر در مرورهای نظام‌مند، اسناد بالادستی، خلاصه‌های سیاستی، و دستورالعمل‌ها کاربرد داشته است (جدول ۲-۴). اما استفاده از این مطالعات با وجود نقش قابل توجه آنها در آموزش و آگاهی محققان و سیاست‌گذاران سلامت از طریق تولید محتواهای

بالبینی، و تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت تأثیر پرننگی نداشته است که به نظر می‌رسد این ضعف با ارتباط درون بخشی وزارت بهداشت و بین بخشی با سایر سازمان‌های مرتبط با بخش سلامت باید تعدیل شود. در نگاه کلی می‌توان گفت نتایج بیانگر تأثیر اندک پژوهش‌های مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت بر سیاست‌گذاری و تنظیم خط‌مشی‌های اجرایی‌های کشور است و این نقیصه مستلزم حساسیت محققان در مورد کاربست نتایج مطالعات خود و ایجاد ساز و کارهای رصد اثرگذاری سیاستی پژوهش‌ها و گزارش آن به محققان و مدیران رده بالای دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی است. از سوی دیگر می‌تواند عاملی برای حساس سازی مسئولین و برنامه‌ریزان پژوهشی نظام سلامت باشد تا ساز و کار شفاف و روشنی برای بهتر دیده شدن نتایج مطالعات به ویژه مطالعات سیاست‌گذاری توسط سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور تنظیم نمایند.

پیشنهادها

بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش پیشنهاد می‌گردد که اهمیت اثرگذاری سیاستی پژوهش‌های حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت برای محققان و اعضای هیات علمی تشریح شده و تمهیدات لازم به منظور انجام پژوهش‌های اثرگذار تامین گردد. همچنین، لازم است که سازمان‌های متولی سلامت در تعریف، مدیریت، و روزرسانی فرآیندهای مدیریتی و سیاست‌گذاری از نتایج پژوهش‌های مرتبط استفاده نمایند. این امر مستلزم دسترسی به بانک داده حاوی ترجمان دانش نتایج این پژوهش‌هاست. ارزیابی دقیق اثرگذاری سیاستی پژوهش‌ها به کمک خوداظهاری به دلیل عدم اطلاع محققان از کاربست نتایج خود خالی از اشکال نیست و لازم است شاخص‌های دقیقی برای این منظور تعریف شود. ارزیابی تأثیر سیاستی در کنار سایر ابعاد تأثیر می‌تواند برنامه آتی پایگاه‌های استنادی باشد.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی است که توسط کمیته اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با کد اخلاق IR.IUMS.REC.1400.520 تصویب شده و مورد حمایت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه بوده است. نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از تمامی نویسندگان مسئول و اول مقالات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه به جهت مشارکت در تکمیل پرسشنامه‌ها تشکر و قدردانی نمایند.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشتند.

و اشاره به مقالات ترکیه در این اسناد بیشتر از دیگر کشورها بوده است. این در حالی است که در مطالعه حاضر میزان استفاده از مطالعات حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران در ۱۲۹ سند و خلاصه سیاستی مورد استناد قرار گرفته که کمتر از نصف ۴۵۹ رکورد بازایی شده اولیه بوده که از این نظر مشابه مطالعه آنهاست. King و Wooldridge در سال ۲۰۱۹ (۱۸) و برخی مطالعات مروری و کیفی (۱۹-۲۱) نشان از عدم توافق نظر بر یک روش یکسان برای تعیین تأثیر پژوهش دارند که هرکدام دارای مزایا و معایبی هستند که به تنهایی نمی‌توانند تأثیر پژوهش را به طور دقیق ارزیابی کنند. برخی دیگر از جنبه‌های اثرگذاری پژوهش به ویژه اثر سیاستی می‌تواند وجود داشته باشد که با روش‌های موجود قابل رصد نیست و نیاز به پژوهش‌های تکمیلی در آینده دارد.

در یک مطالعه با رویکرد مشابه پژوهش حاضر، Cohen و همکاران (۲۲) در سال ۲۰۱۵ به نتایج مشابهی دست یافتند. نتایج نشان داد که مرور شواهد می‌تواند بر سیاست و عملکرد تأثیر داشته باشد، اما در این بین تحقیقات مداخله‌ای نیز می‌توانند اثرگذار باشند. نتایج مطالعه Bastow و همکاران (۱۲) نیز که از پرسشنامه تأثیر سیاستی به منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش استفاده کرده بودند، نشان داد که تأثیر پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی در سیاست‌گذاری‌های انگلستان محدود و در مراحل اولیه است و بیشتر به شکل مشاور و واسطه در سیاست‌گذاری‌ها عمل می‌کنند. این نتایج متفاوت از یافته‌های مطالعه حاضر است، به این دلیل که مشاوره و واسطه‌گری سازمان‌ها جز موارد مورد بررسی در مطالعه حاضر نبوده است.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر، عدم همکاری محققان در تکمیل پرسشنامه‌ها و پاسخ دقیق به دلیل عدم اطلاع آنها از کاربرد نتایج پژوهش‌های خود بود که فرآیند جمع‌آوری اطلاعات را طولانی نمود. محدودیت دیگر مربوط به عدم نمایه‌سازی برخی ابعاد تأثیر سیاستی پژوهش همچون پژوهش‌های مورد تقاضا، تولید محتوای آموزشی، و تصمیم‌گیری‌های خارج از حوزه سلامت توسط پایگاه‌های استنادی بود. همچنین، تأثیر سیاستی پژوهش می‌تواند شامل مواردی به جز موارد مطرح در این پژوهش همچون مشاوره سیاستی به سازمان‌های حوزه سلامت و یا برگزاری جلسات تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری سلامت باشد که نیاز به بررسی دقیق محققان و شناسایی آنها در مطالعات آتی دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که بیشترین تأثیر سیاستی پژوهش‌های حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت در مطالعات مرورهای نظام‌مند، اسناد بالادستی، خلاصه سیاستی، و دستورالعمل‌ها نمود یافته است؛ ولی در سایر موارد همچون پژوهش‌های مورد تقاضا، ارزیابی فناوری سلامت، تولید محتوای آموزشی، راهنماهای

References

1. Akhondzadeh S, Ebadifar A, Eftekhari MB, Falahat K. Medical science and research in Iran. Arch Iran Med. 2017; 20(11):665-72.
2. Baradar R, Tajdaran M, Seyed MM, Abedi H. Mapping the Iranian ISI papers on nanoscience and nanotechnology: A citation analysis approach. Malaysian Journal of Library & Information Science. 2009;14(3):95-107.
3. Sciemago. Sciemago journal and country rank Spain2021 2021 [Available from: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php>].
4. Glasgow RE, Emmons KM. How can we increase translation of research into practice? Types of evidence needed. Annu Rev Public Health. 2007;28:413-33.
5. Feizabadi M, Fahimnia F, Naghshineh N, Tofighi S, Mosavi-Jarrahi A. A review of impact assessment indicators of medical research. Health Information Management. 2017;13(6):432-7. [In Persian].
6. Jamali H, Asadi S, Sedghi S. Impact assessment of medical research: Models and methods. Tehran: The Academy of Medical Sciences: Islamic Republic of Iran; 2013.
7. Babaakbarisari A, Ghahremani M, Fathi vajargah K, Moatameni A. Developing management researches impacts assessment model: Tarbiat Modares University; 2021. 93-119. [In Persian].
8. Jamali H. Comparison of models and frameworks of medical research impact assessment. Health Information Management. 2013;9(5):757-67. [In Persian].

9. Yazdizadeh B, Majdzadeh R, Janani L, Mohtasham F, Nikooee S, Mousavi A, et al. An assessment of health research impact in Iran. *Health Res Policy Syst.* 2016;14(1):1-10.
10. Feizabadi M, Fahimnia F, Naghshineh N, Tofighi S, Jarrahi A. Impact assessment of clinical trials on knowledge production and development in Iran. *Journal of Health Administration.* 2016;19(65):85-100. [In Persian].
11. Moradi S, Dokhani F, Aletaha A. Evaluating the policy impact of COVID-19 health researches using the altmetrics approach: Countries policymaking experiences. *Strategic Studies of Public Policy.* 2020;10(35):318-39. [In Persian].
12. Bastow S, Dunleavy P, Tinkler J, editors. Measuring the impact of social science research in UK central government policy making. *Political Studies Association Annual Conference, Manchester, UK Available at: <https://www.researchgate.net/publication/261596726>; 2014.*
13. Buykx P, Humphreys J, Wakeman J, Perkins D, Lyle D, McGrail M, et al. Making evidence count: A framework to monitor the impact of health services research. *Aust J Rural Health.* 2012;20(2):51-8.
14. Cohen G, Schroeder J, Newson R, King L, Rychetnik L, Milat AJ, et al. Does health intervention research have real world policy and practice impacts: Testing a new impact assessment tool. *Health Syst Policy Res.* 2015;13(1):1-12.
15. Kuruvilla S, Mays N, Pleasant A, Walt G. Describing the impact of health research: A research impact framework. *BMC Health Serv Res.* 2006;6(1):1-18.
16. Samadi L, Fadaie G. Citation analysis as a research method. *Scientometrics Research Journal.* 2015;1(2):51-70. [In Persian].
17. Dokhani F, Moradi S. Evaluating the political impact of scientific journals using altmetrics: A case study of Iran, Turkey, and occupied Palestinian. *Journal of Studies in Library and Information Science.* 2021;13(3):1-10.
18. Wooldridge J, King MB. Altmetric scores: An early indicator of research impact. *J Assoc Inf Sci Technol.* 2019;70(3):271-82.
19. Alla K, Hall WD, Whiteford HA, Head BW, Meurk CS. How do we define the policy impact of public health research? A systematic review. *Health Res Policy Syst.* 2017;15(1):1-12.
20. Ali C, Herzog C. From praxis to pragmatism: Junior scholars and policy impact. *Rev Comm.* 2019;22(4):249-70.
21. Viana-Lora A, Nel-lo-Andreu MG. Approaching the social impact of research through a literature review. *Int J Qual Methods.* 2021;20:1-11.
22. Cohen G, Schroeder J, Newson R, King L, Rychetnik L, Milat AJ, et al. Does health intervention research have real world policy and practice impacts: Testing a new impact assessment tool. *Health Res Policy Syst.* 2015;13(1):1-12.

The Research Impact of Health Management and Policy-Making in Iran: A Case Study

HosseinAlami¹, Sirius Panahi², Nadia Saniee³

Original Article

Abstract

Introduction: The impact of research is any type of output of research activities that has a positive return for the scientific community, health systems, patients, and peoples. The impact of research can include various aspects, including impact on health, economy, and policy making in society. Therefore, the aim of the present study is to determine the policy impact of research in the field of health management and policy making of Iran University of Medical Sciences in 2014-2019.

Methods: This applied research was carried out by means of a survey and citation analysis of records published in 2014 to 2019. At first, the return on investment questionnaire was completed by the first or corresponding authors. The findings of the questionnaire were analyzed by citation analysis and checking the number of citations in studies. The data analysis was done using SPSS software version 22.

Results: Overall, 459 research in health management and policy-making of Iran University of Medical Sciences were identified. These studies have been used in 768 systematic reviews, seven educational content productions, 129 upstream documents, policy briefs, and instructions; three clinical guidelines, six health technology assessments, and six non-health decision-making.

Conclusion: The policy impact of research in the field of health management and policy-making was mostly through systematic reviews, upstream documents, policy briefs, and instructions. Therefore, it needs to provide further application of these studies in decision-making outside the health field, clinical decision-making, training contents, on-demand research, health technology assessment.

Keywords: Research; Health Management; Health; Policy Making; Iran

Received: 27 Feb; 2023

Accepted: 29 Jul; 2023

Published: 29 Sep; 2023

Citation: Alami H, Panahi S, Saniee N. **The Research Impact of Health Management and Policy-Making in Iran: A Case Study.** Health Inf Manage 2023; 20(3):165-172.

Article resulted from Msc thesis funded by the Deputy of research of Iran university of medical sciences, Tehran, Iran

1. Msc Student, Medical Library and Information Science. Department of Medical Library and Information Science, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Medical Library and Information Science. Department of Medical Library and Information Science, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3. Assistant Professor, Department of Basic Sciences, Asadabad School of Medical Sciences, Asadabad, Iran

Corresponding author: Sirius Panahi; Associate Professor, Medical Library and Information Science. Department of Medical Library and Information Science, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: siruspanahi@gmail.com